

VENEZIANA ITALIAANS IJS IN DE GELDMUNT

Daniël Van Ryssel

De Geldmunt vormt de westelijke grenslijn van de wijk het Patershol. De straat ligt in het verlengde van de Lange Steenstraat, waar ze aanvankelijk deel van uitmaakte, en leidt naar het Gravensteen, waar ze uitmondt op het St-Veerleplein. De straat ontleent haar naam aan het Muntgebouw van de graven van Vlaanderen, dat in de straat gelegen was, palend aan de N-O-zijde van het Gravensteen en recht tegenover de al lang verdwenen kapel van St-Elooi, patroon van het ambacht van de smeden. Het straatbeeld wordt overwegend bepaald door typische trapgevels uit de 17de eeuw en verscheidene fraaie burgerwoningen uit de 18de eeuw.

Huis nummer 6 is een middelgroot breedhuis van zes traveeën en drie bouwlagen, vermoedelijk met een kern uit de 16de eeuw en aanpassingen uitgevoerd in de 18de, 19de en 20ste eeuw. De derde bouwlaag is er in 1781 aan toegevoegd. In de jaren '70 werd de stucversiering uit de 19de eeuw op de bovenste verdiepingen afgekapt en kwam de gevel van Ledesteen met bakstenen bovenhelften bloot.

Economische omstandigheden dreven in de tweede helft van de 19de eeuw veel bewoners uit de valleien ten noorden van Venetië in de emigratie. Virgilio Zangrando trok in 1875 naar Duitsland. Hij werd er ijsverkoper, net als veel van zijn streekgenoten. De vrouwen en de kinderen bleven in de Italiaanse dorpen achter en in de winter keerden de mannen terug. Na W.O.I leek Duitsland niet meer zo'n geschikte plaats om met de verkoop van ijs aan de kost te komen. Virgilio Zangrando trok met zijn broer naar het noorden en vestigde zich te Gent, in de buurt van de huidige Veneziana. De aanvankelijke bedoeling was er gepofte kastanjes te verkopen.

Antonio Zangrando, zoon van Virgilio, bleef in zijn geboortedorp tot hij oud genoeg was om ook ijsbereider te worden. In 1923 kwam hij, net zoals zijn vader, naar Gent om er bij zijn oom te werken. In 1933 liet hij het huis Geldmunt 6 door architect Jan De Smet (Gent 1890 - Gent 1949) uit de Gildestraat, verbouwen tot een ijssalon en nog datzelfde jaar opende hij de deuren van de Veneziana. Het symbool van het etablissement werd een verchromde Venetiaanse gondel als deurgreep aangebracht (nu verdwenen). Tot het begin van de jaren zestig werd het Veneziana-ijs ook op straat verkocht met een moto Sarolea met bak in de vorm van een gondel. Later werd het ijssalon uitgebreid tot een restaurant.

In feite werd alleen het gelijkvloers grondig aangepakt en omgevormd tot een art deco interieur, waar vandaag helaas nog maar heel weinig is van overgebleven. In de jaren vijftig werden er door een vriend van Antonio, de

kunstschilder Emiel de Lendtdecker (Zelee 1901 - Knesselare 1990) die toen in Gent, Rozier 19 woonde, met veel zin voor het fantastische in de verbruikzaal wandschilderingen aangebracht: symbolische voorstellingen van oorlog en pacifisme, de tekens van de Zodiac en een ingewerkt horloge, een allegorische voorstelling van de lente.

Een andere oom van Antonio kwam samen met Guido de Lorenzo naar Gent om even te kijken hoe men zaken opstartte en trok dan naar Nederland, meer bepaald naar Utrecht en Breda. Guido de Lorenzo wordt in Nederland beschouwd als de 'padrone' van de Italiaanse ijsbereiders. De titel 'IJsacademie sinds 1923' die de Veneziana voert, vindt zijn oorsprong in het feit dat andere Italianen die zich als ijsbereider willen vestigen, eerst bij de Veneziana in Gent komen kijken om ervaring op te doen. Er zijn nu Veneziana's in Nederland, Australië, Argentinië en Brazilië.

In de jaren vijftig en zestig groeide de Veneziana ook uit tot een soort cultureel en literair salon waar de in het Frans schrijvende auteurs, zoals o.a. Marie-Jeanne Boelens, hun nieuwe gedichtenbundel of ander literair werk voorstelden.

In 2006 werd de zaak wegens ziekte van de eigenaar stopgezet. In Gent leeft de Italiaanse ijstraditie nog in de zaken Talamini, Nonno en Pierino. Er komen er zelfs nieuwe bij: zoals Bar Italiano sinds 2012 aan de Zwijnaardsesteenweg. Alleen heten die nu geen 'ijssalon' meer, nog minder 'ijsacademie', maar 'ijsbar'.



Literatuur

De Bock, J. (2013), *Italianen in Gent: van migrerende ondernemers naar ondernemende migranten? (20ste eeuw)*, ongepubliceerde lezing Dag van het Gents Historisch Onderzoek, 7 december 2013. Als 'Italiaanse ijsmakers in Gent' raadpleegbaar via het Internet.

Poulain, N. (1988), *Interieurbezoek. Veneziana. Interbellum*.

Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. architectuur. Deel 4 na. Stad Gent, 1976.

Vooruit, *De trage opmars van een ijsmaker*, 19 juli 1983.